

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Victoria Bolgari și reprezentantul acesteia, avocatul Lilian Timotin,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Isac și Victoria Bolgari împotriva Direcției Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău, intervenienți accesorii Ion Sîrbu, Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și Instituția Publică Gimnaziul nr. 31, cu privire la apărarea dreptului de vecinătate, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-518/23
nr. PIGD 2-19102300-01-2ra-05042023)*

Recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434. Art. 433 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. S. Dimitriu
Curtea de Apel Chișinău, jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu

14 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Victoria Bolgari,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Gheorghe Stratulat,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 05 iunie 2019, Elena Isac și Victoria Bolgari, reprezentate de avocatul Lilian Timotin, au depus cerere de chemare în judecată, prin intermediul oficiului poștal, împotriva Direcției Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău cu privire la apărarea dreptului de vecinătate, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată (vol. I, f.d. 41-6, 54).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, dețin în proprietate privată terenuri amplasate pe XXX, care se află în vecinătate cu terenul gimnaziului nr. 31 din XXX.

3. Reclamantele au remarcat că, aproximativ din anul 2010 se află în litigiu, în legătură cu ridicarea unor construcții neautorizate de către reprezentanții de la Direcția Educație, Tineret și Sport sectorul Botanica, mun. Chișinău, pe teritoriul instituției de învățământ, terenul căreia potrivit legii este predestinat pentru recrearea copiilor care își fac studiile în această instituție de învățământ.

4. Inițial a fost construită o biserică (sub pretextul construcției unei capele). După ridicarea bisericii propriu zise, tot prin abateri de la prevederile legii, persoanele responsabile din cadrul Direcției Educație, Tineret și Sport, sectorul Botanica, mun. Chișinău, având scopul de a ocupa abuziv terenul care aparține statului (proprietate publică), au inițiat construcția unei case de locuit, cu trei nivele, înălțimea de peste 10 metri, nemijlocit pe hotarul care separă terenurile părților, fapt ce încalcă dreptul de vecinătate.

5. Reclamantele au notat că, în proiect au fost indicate anumite condiții, cum ar fi ridicarea construcției cu cel puțin un metru de la hotarul care separă terenul ce se află în proprietate privată, de terenul care aparține statului și se află în folosința Direcției Educație, Tineret și Sport, sectorul Botanica, mun. Chișinău. Însă, construcția a fost ridicată cu încălcarea condițiilor stipulate în proiect și a

normelor СНиП 2.07.01.89 și a Regulamentului local de urbanism al orașului Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipiului Chișinău nr. 22/40 din 25 noiembrie 2008 (potrivit căruia în zona respectivă nu permisă ridicarea unor asemenea edificii).

6. La fel, Inspecția de stat în construcții a constatat că la edificarea construcției au fost admise încălcări și în legătură cu acest fapt a fost atras la răspundere contravențională directorul școlii, Nina Pînzari (hotărârea din 28 ianuarie 2015 a Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău).

7. Adicional, au fost eliberate prescripțiile nr. ISC002070 și nr. ISC 002071 din 30 decembrie 2015 prin care s-a dispus stoparea lucrărilor de construcții, din motiv că lucrările de construcție au fost demarate anterior obținerii autorizației de construire, s-a solicitat construirea unui bloc sanitar, în realitate fiind casă de locuit. Respectiv, lucrările de construcție urmează să fie stopate, până la lichidarea neajunsurilor și conformării normelor legale de construcție, adică obținerea acordului pozitiv al vecinilor și conformării construcției cu certificatul de urbanism pentru proiectare, cu respectarea distanțelor indicate.

8. Reclamantele au indicat că, prescripțiile date au fost contestate în instanța de judecată, însă a fost respinsă prin hotărârea din 17 iulie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, menținută prin decizia din 04 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 11 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție.

9. Însă, în pofida intervenției autorităților abilitate, beneficiarii construcției admit ilegalități în continuare, deoarece efectuează lucrări de construcție până în prezent, ignorând toate interdicțiile aplicate, fapt ce reprezintă o abatere de la legislație și o încălcare continuă a dreptului de vecinătate.

10. De asemenea, reclamantele au invocat că dreptul de vecinătate le este lezat și prin faptul edificării construcției în nemijlocită apropiere de hotarul terenului ce le aparține cu drept de proprietate, fapt ce pune în pericol și normele de securitate antiincendiară, deoarece construcția este amplasată la o distanță mai mică de doi metri de la construcția existentă pe terenul lor.

11. Totodată, acoperișul construcției trece peste hotarul ce delimitează terenurile, intrând în aria terenului său, în ansamblu limitând și pătrunderea razelor solare, în proprietatea vecină.

12. Deopotrivă, odată cu începerea sezonului de încălzire, Direcția Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău, folosește o sistemă de încălzire neautorizată, pe combustibili tari, care generează o cantitate enormă de

fum toxic, ce pătrunde imediat pe teritoriul reclamantelor și în imobilul ce aparține Elenei Isac, creând imposibilitatea folosirii în mod normal și liber a proprietății private.

13. În opinia reclamantelor, din cauza construcției ilegale edificate de către Direcția Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău, sunt în imposibilitate de a ridica anumite construcții în limitele normelor antiincendiară și supunând riscului prăbușirii construcției neautorizate peste terenul ce aparține reclamantilor.

14. Subsecvent, reclamantele au invocat că, încălcarea dreptului lor de proprietate de către Direcția Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău, le cauzează și suferințe morale și prejudicii morale.

15. Reclamantele Elena Isac și Victoria Bolgari au solicitat obligarea Direcției Educație, Tineret și Sport sectorul Botanica, mun. Chișinău, să demoleze construcția ridicată în nemijlocita apropiere de terenurile cu numărul cadastral XXX, ce aparține cu drept de proprietate Victoriei Bolgari și a terenului cu numărul cadastral XXX,01 ce aparține cu drept de proprietate Elenei Isac, în limitele distanței minime față de linia de hotar, conform autorizației de construire din 10 noiembrie 2015 și documentației de proiect anexe; încasarea din contul Direcției Educație, Tineret și Sport sectorul Botanica, mun. Chișinău, în beneficiul lor a sumei de 100 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

ASPECTE DE PROCEURĂ

16. Prin încheierea protocolară din 10 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-au atras în proces în calitate de intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău (f.d. 81 verso).

17. Prin încheierea protocolară din 05 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Ion Sîrbu (f.d. 127 verso).

18. Prin încheierea protocolară din 07 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Instituția Publică Gimnaziul nr. 31 (f.d. 195 verso).

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

19. Prin hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Elena Isac și Victoria Bolgari împotriva Direcției Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău, intervenienți accesorii Ion Sîrbu, Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și Instituția Publică Gimnaziul nr. 31, cu privire la apărarea dreptului de vecinătate, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată (vol. I, f.d. 206, 215-226).

20. La 03 martie 2022, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Elena Isac și Victoria Bolgari, reprezentate de avocatul Lilian Timotin, au declarat apel împotriva hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 213-214).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

21. Prin decizia din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de către Elena Isac și Victoria Bolgari, fiind menținută hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 37, 38-49).

22. În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că dreptul de proprietate asupra bunului imobil situat din XXX, aparține administrației publice locale, adică municipiului Chișinău, iar Direcția Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, mun. Chișinău, deține dreptul de folosință și gestiune economică.

23. Respectiv, subiect al raportului de vecinătate, conform prevederilor cadru ale art. 377 din Codul civil, este Consiliul municipal Chișinău, dar nicidecum nu Direcția Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, mun. Chișinău.

24. Instanța de apel a ajuns la concluzia că, Elena Isac și Victoria Bolgari au înaintat prezenta acțiune împotriva pârâtului necorespunzător.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

25. La 16 martie 2023, Victoria Bolgari a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel (vol. II, f.d. 61-65, 66 recto-verso).

26. La 17 octombrie 2023, reprezentantul recurentei Victoria Bolgari, avocatul Lilian Timotin, a depus în adresa Curții Supreme de Justiție, prin intermediul poștei electronice, cerere privind anexarea unor înscrisuri, și anume:

- copia cererii reprezentantului Victoriei Bolgari și Elenei Isac, avocatului Lilian Timotin, din 05 iulie 2022 adresate Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat amânarea ședinței de judecată fixate pentru data de 06 iulie 2022, ora 12:00;

- copia cererii avocatului Lilian Timotin adresate Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat furnizarea informației dacă cererea de amânare din 05 iulie 2022 a fost înregistrată și transmisă completului de judecată, dar și explicarea motivului de ce această cerere nu a fost examinată și nu este anexată la materialele cauzei;

- copia răspunsului Curții de Apel Chișinău nr. 4-35/2-914 din 14 aprilie 2023, adresat avocatului Lilian Timotin, prin care i s-a explicat că cererea de amânare depusă de acesta la 05 iulie 2022 a fost înregistrată sub nr. 15265e în Registrul de intrare a corespondenței și a fost transmisă contra semnătură grefierului, însă nu a fost anexată la materialele dosarului. La fel, Curtea de Apel Chișinău este în imposibilitate de a solicita de la grefier explicații pe marginea situației create, întrucât acesta se află în concediu de maternitate.

ARGUMENTELE RECURSULUI

27. În motivarea recursului Victoria Bolgari a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cerere de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că prima instanță și instanța de apel au admis încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și procesual, au interpretat greșit circumstanțele cauzei, au apreciat arbitrar, eronat și subiectiv suportul probator, iar drept consecință au soluționat greșit litigiul, ceea ce dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv art. 1 din Protocolul nr. 1 și art. 6 CEDO.

28. Prin cererea din 17 octombrie 2023, reprezentantul recurentei Victoria Bolgari, avocatul Lilian Timotin, a invocat comiterea de către instanța de apel a unor erori procesuale, și anume încălcarea regulilor de citare a părților. Or, la caz, reprezentantul apelantelor, avocatul Lilian Timotin a fost înștiințat cu mai puțin de 3 zile înaintea ședinței de judecată, fapt ce contravine prevederilor art. 102 din Codul de procedură civilă.

29. Avocatul Lilian Timotin a menționat că, deoarece pentru ședința din 06 iulie 2022 a fost înștiințat abia la 04 iulie 2022, în data de 05 iulie 2022 a expedit prin e-mail Curții de Apel Chișinău cerere de amânare a ședinței de judecată. Însă, această cerere nu a fost pusă în discuție, iar instanța de apel a purces la examinarea cauzei în lipsa apelantelor și a reprezentantului acestora. Mai mult ca atât, această cerere nici nu a fost anexată la materialele cauzei.

ASPECTE DE PROCEDURĂ ÎN RECURS

30. La 10 aprilie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expedit intimațiilor și intervențiilor accesorii pentru notificare copia recursului motivat declarat de către Victoria Bolgari împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, explicându-le dreptul de a depune referințe.

31. Prin referința depusă electronic la 19 septembrie 2023, reprezentantul intervenientului accesoriu Ion Sîrbu, avocatul Nicolae Leșan, a solicitat declararea ca fiind inadmisibil a recursului Victoriei Bolgari împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 433 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, din motiv că a fost depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

32. Până la examinarea admisibilității recursului, intimații Elena Isac și Direcția Educație Tineret și Sport sectorul Botanica, municipiul Chișinău, precum și intervenienți accesorii Primăria municipiului Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și Instituția Publică Gimnaziul nr. 31 nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

33. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile

depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

34. Procedura de admisibilitate a recursului declarat de către Victoria Bolgari și completat de avocatul Lilian Timotin împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

35. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

36. Art. 433 Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434”

37. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

38. Art. 110 din Codul de procedură civilă:

„Termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.”

39. Art. 111 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

(2) Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.”

40. Art. 113 din Codul de procedură civilă:

„Dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage

după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.”

41. Art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.”

42. Art. 105 alin. (5) din Codul de procedură civilă:

„(5) ... Dacă părțile și alți participanți la proces sunt reprezentați de avocați, citațiile și înștiințările se expediază la sediul avocaților, recepționarea înlăturând orice viciu de citare a participanților. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.”

43. Art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„(4) Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.”

44. Art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, *în redacția în vigoare la momentul adoptării deciziei instanței de apel – 06 iulie 2022*, prevedea că:

„(4) Decizia integrală se întocmește în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.”

45. Articolul 56 alin.(3) din Codul de procedură civilă:

„(3) Participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.”

46. Articolul 61 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale.”

47. Articolul 10 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

48. Completul de judecată remarcă că potrivit art. 434 din Codul de procedură civilă termenul de declarare a recursului de 2 luni, de la data comunicării deciziei integrale dacă legea nu prevede altfel, este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

49. Din materialele dosarului rezultă că, la 02 martie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a pronunțat hotărâre prin care a respins cererea de chemare în judecată depusă de Elena Isac și Victoria Bolgari, ca fiind neîntemeiată (vol. I, f.d. 206, 215-226).

50. La 03 martie 2022, avocatul Lilian Timotin a declarat în numele și interese Elenei Isac și Victoriei Bolgari apel împotriva hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 213-214).

51. Prin încheierea din 08 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a acceptat spre examinare cererea de apel a Elenei Isac și Victoriei Bolgari apel împotriva hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a intentat procedura în apel și s-a stabilit ședința de judecare a apelului pentru data de 06 iulie 2022, ora 12:00 (vol. II, f.d. 29).

52. Conform extrasului din e-mailul Zimbra cu adresa „corina.negrei@justice.md”, citația pentru ședința din 06 iulie 2022, ora 12:00, a fost notificată în mod electronic reprezentantului apelantelor Elena Isac și Victoria Bolgari, avocatului Lilian Timotin (vol. I, f.d. 27).

53. La 06 iulie 2022, Curtea de Apel Chișinău a adoptat decizie prin care a respins apelul declarat de către Elena Isac și Victoria Bolgari, fiind menținută hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 37, 38-49).

54. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, atât în fața primei instanțe, cât și în fața instanței de apel, drepturile și interesele reclamantei-recurente, Victoria Bolgari, au fost reprezentate și apărate de către avocatul Lilian Timotin, în baza împuternicirilor eliberate prin mandatul de avocat seria MA numărul 0927031 din 30 decembrie 20218 (vol. I, f.d. 3).

55. Potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc, cu nr. de ieșire 7052, decizia motivată din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expedită spre notificare participanților la proces prin poștă terestră, la 22 august 2022 (vol. II, f.d. 50). Însă, la materialele dosarului lipsesc documente în baza cărora ar

putea fi constat când această scrisoare a fost recepționată de către recurenta Victoria Bolgari și reprezentantul acesteia, avocatul Lilian Timotin.

56. Potrivit informației de pe Portalul Național al Instanțelor Judecătorești, Curtea de Apel Chișinău a publicat la 29 iulie 2022 decizia integrală pronunțată la 06 iulie 2022 [https://cac.instante.justice.md/ro/court-decisions?dossier_number=2-19102300-02-2a-06042022&type=Any&apply_filter=1].

57. La 06 octombrie 2022, Victoria Bolgari a expediat prin intermediul oficiului poștal, pe numele Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cerere prin care a solicitat eliberarea copiei deciziei pronunțate la 06 iulie 2022 de Curtea de Apel Chișinău (vol. II, f.d. 54, 55).

58. La 13 decembrie 2022, avocatul Lilian Timotin a depus în mod electronic, prin e-mail, pe numele Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cerere prin care a solicitat eliberarea copiei deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău (vol. II, f.d. 53).

59. Iar, conform inscripției olografe de pe cererea din 13 decembrie 2022, avocatului Lilian Timotin i-a fost eliberată la 25 ianuarie 2023 copia deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău (vol. II, f.d. 53).

60. La 15 martie 2023, avocatul Lilian Timotin a depus în mod electronic, prin e-mail, pe numele Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cerere prin care a solicitat acordarea posibilității pentru a lua cunoștință cu materialele dosarului (vol. II, f.d. 57, 58).

61. Din inscripția olografă a avocatului Lilian Timotin rezultă că acesta a luat cunoștință de materialele dosarului la 22 martie 2023 (vol. II, f.d. 57).

62. La 16 martie 2023, Victoria Bolgari a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel (vol. II, f.d. 61-65, 66 recto-verso).

63. La 17 octombrie 2023, reprezentantul recurenteii Victoria Bolgari, avocatul Lilian Timotin, a depus în adresa Curții Supreme de Justiție cerere de completare a recursului.

64. Completul de judecată reține că, potrivit art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data

comunicării deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen este unul de decădere și, conform alin. (3) al aceluiași articol, nu poate fi restabilit.

65. Potrivit actelor din dosar, decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2022 a fost expediată prin poștă terestră participanților la proces la data de 22 august 2022 (vol. II, f.d. 50). Totuși, în lipsa dovezilor privind data recepționării efective de către recurenta Victoria Bolgari sau de reprezentantul său, avocatul Lilian Timotin, instanța urmează să se raporteze la alte repere obiective pentru stabilirea curgerii termenului.

66. În acest context, instanța constată că, dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 06 iulie 2022, iar, în corespundere cu dispozițiile art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, decizia integrală a instanței de apel urma a fi întocmită în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei și publicată pe pagina web a instanței judecătorești. Totodată, conform informației publice disponibile pe Portalul Național al Instanțelor Judecătorești, decizia integrală a Curții de Apel Chișinău a fost publicată la data de 29 iulie 2022.

67. Această normă reflectă un standard de previzibilitate impus tuturor participanților la proces, în special avocaților, în vederea respectării termenelor de exercitare a căilor de atac. Publicarea hotărârii pe pagina oficială a instanței reprezintă un mijloc accesibil, public și previzibil de informare, care nu poate fi ignorat în mod justificat de către o parte reprezentată de un avocat.

68. În speță, avocatul Lilian Timotin, fiind un profesionist în domeniul dreptului și reprezentant al apelantelor, a fost legal citat pentru ședința din 06 iulie 2022, însă nu s-a prezentat. Din acest considerent, el avea obligația de diligență de a se interesa cu promptitudine despre rezultatul ședinței din 06 iulie 2022 și, eventual, soluția pronunțată.

69. Completul de judecată învederează că, hotărârile judecătorești, pronunțate de judecătorii și de curțile de apel, sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul unic al instanțelor de judecată în regim real (pct. 7-8 și 17 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 658/30 din 10 octombrie 2017).

70. Potrivit acestor prevederi, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor

de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

71. Așa, aplicând principiul *nemo censetur ignorare legem*, conform căruia necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu exonerează persoanele de obligația de a se conforma legii și, având în vedere publicarea deciziei la 29 iulie 2022, avocatul Lilian Timotin avea posibilitatea și obligația de a verifica informațiile publice disponibile și de a obține copia hotărârii, fie și în lipsa unei notificări formale prin poștă. Această obligație de diligență derivă direct din principiile de previzibilitate a legii și de responsabilitate profesională, mai ales în contextul în care nu există probe că partea sau reprezentantul său ar fi fost în imposibilitate obiectivă de a accesa electronic decizia integrală a instanței de apel.

72. În aceste condiții, este în afara oricărui dubiu că obligația de a se interesa cu promptitudine despre rezultatul ședinței din 06 iulie 2022, de urmări redactarea și publicarea deciziei motivate a instanței de apel, de a o accesa în termen și de a o comunica clientului său, intra în sfera atribuțiilor profesionale și contractuale ale avocatului. Pronunțarea dispozitivului în ședință publică și obligația legală de publicare a deciziei în termen de 45 de zile lucrătoare, în coroborare cu prevederile art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, conturează o obligație de diligență clară din partea reprezentantului recurentului, avocatului Lilian Timotin.

73. Astfel, orice neglijență sau pasivitate din partea avocatului în exercitarea obligațiilor profesionale asumate nu poate fi pusă în sarcina instanței ori folosită ca fundament pentru eludarea unui termen imperativ de decădere. Or, publicarea hotărârii pe pagina oficială a instanței reprezintă un mijloc accesibil, public și previzibil de informare, care nu poate fi ignorat în mod justificat de către o parte reprezentată de un avocat. Iar, în lipsa unor dovezi care să demonstreze un impediment obiectiv în accesarea deciziei publicate, și având în vedere că recurentul era asistat de avocat la etapa apelului, termenul de 2 luni pentru declararea recursului se consideră a fi început cel târziu la data publicării deciziei pe pagina web a instanței.

74. Mai mult ca atât, copia deciziei instanței de apel a fost solicitată în mod expres de către Victoria Bolgari abia la 06 octombrie 2022 și, ulterior, la 13 decembrie 2022 de avocatul Lilian Timotin, fiind eliberată la 25 ianuarie 2023.

75. Circumstanțele date atestă că, deși avocatul Lilian Timotin a solicitat amânarea ședinței Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2022, în care s-a pronunțat decizia recurată, nici el, nici clienta sa – Victoria Bolgari nu au întreprins nicio

măsură până la 06 octombrie 2022 pentru a le fi comunicată oficial decizia motivată a instanței de apel. Cu toate acestea, recursul a fost declarat tocmai la 16 martie 2023, iar completarea acestuia a fost depusă abia la 17 octombrie 2023 – depășind clar termenul de două luni de la data la care partea putea și trebuia să ia cunoștință cu decizia.

76. În pofida prezumției că îi erau cunoscute prevederile art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă și că decizia integrală a instanței de apel urma a fi întocmită în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei, Victoria Bolgari și reprezentantul acesteia, avocatul Lilian Timotin, timp de mai mult de 3 luni nu au adresat Curții de Apel Chișinău nicio cerere prin care ar fi solicitat comunicarea deciziei motivate din 06 iulie 2022 sau de a lua cunoștință cu materialele dosarului civil.

77. În aceste condiții, completul de judecată reține că recurenta Victoria Bolgari, asistată de avocat, nu a manifestat nicio diligență procesuală rezonabilă pentru a lua cunoștință cu decizia integrală a instanței de apel într-un termen util, deși, era previzibil că decizia instanței de apel urma a fi întocmită și publicată, potrivit legii, în termen de 45 de zile lucrătoare calculate de la 06 iulie 2022. Lipsa oricărei solicitări adresate Curții de Apel Chișinău în intervalul 06 iulie 2022 – octombrie 2022, privind comunicarea deciziei motivate sau accesarea materialelor dosarului, constituie o atitudine pasivă culpabilă, ce nu poate fi pusă pe seama instanței sau invocată ulterior în scopul repunerii în termenul omis.

78. Prin urmare, invocarea pretensei necunoașteri a conținutului deciziei motivate nu poate justifica o repunere în termenul de recurs, în contextul în care recurenta avea atât reprezentant juridic, cât și toate premisele legale și factuale pentru a-și exercita cu diligență drepturile procesuale.

79. Iar, faptul că, la 06 octombrie 2022 și, ulterior, la 13 decembrie 2022 recurenta și reprezentantul său au depus direct la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, cererea prin care au solicitat să le fie eliberată copia deciziei motivate din 06 iulie 2022, denotă că aceștia cunoșteau cu certitudine atât existența deciziei motivate, cât și faptul că dosarul deja a fost transmis și a parvenit în instanța de fond pentru arhivare. Această conduită atestă implicit că recurenta avea convingerea că decizia apelului deja fusese întocmită, iar această circumstanță denotă pasivitatea procesuală a recurenteii în lunile anterioare.

80. Astfel, omiterea efectuării actului de procedură (depunerea recursului) în interiorul termenului legal, se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al recurenteii și reprezentantului acesteia, care urmau să dea dovadă de

responsabilitate și atitudine activă la folosirea cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale. Or, admiterea spre examinare a unui recurs depus peste termenul legal prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă, care este unul de decădere, poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6 §1 din CtEDO.

81. Relevantă cazului, Completul de judecată reține hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Ponomaryov contra Ucrainei din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, potrivit căreia deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

82. La acest aspect se reține și jurisprudența CtEDO în cauza Bodiou contra Republicii Moldova, cererea nr.7516/10, hotărârea din 18 iunie 2019, unde Curtea a notat că sistemele legale a diferitor state membre prevăd posibilitatea extinderii termenului limită, în cazul în care există motive valabile în acest sens. În același timp, dacă termenul limită pentru un recurs este extins după o perioadă considerabilă de timp și pentru motive care nu par să fie persuasive, această decizie poate încălca principiul securității raporturilor juridice. Curtea a recunoscut că este în primul rând la discreția instanțelor naționale să decidă în privința extinderii termenului limită pentru declararea unui recurs, însă această discreție nu este nelimitată. Instanțelor li se cere să aducă motive. Unul din motive poate fi, de exemplu, omisiunea autorităților de a informa părțile despre decizia adoptată în privința cauzelor acestora. Chiar atunci, totuși, posibilitatea extinderii nu poate fi nelimitată, din moment ce părțile trebuie să i-a măsuri în intervale rezonabile de timp pentru a afla despre progresul procedurilor judiciare despre care aceștia cunosc. În fiecare caz, instanțele naționale trebuie să verifice dacă motivele privind extinderea termenului limită pentru recurs poate să justifice ingerința în principiul res judicata, în special dacă legislația națională nu limitează discreția fie în ceea ce privește timpul sau motivele pentru extinderea termenului limită. Curtea a notat că H. în cererea sa de recurs nu a explicat ce l-a împiedicat să afle despre decizie mai devreme, sau mențiunea dacă a încercat să afle despre progresul procedurilor în apel inițiate de el. În aceste circumstanțe, Curtea a considerat că prin admiterea recursului lui H. după scurgerea unei perioade considerabile de timp și în absența vreunei explicații plauzibile de ce nu a făcut-

o mai devreme, a adus la zero tot procesul judiciar, care s-a finalizat cu o decizie definitivă și executorie și astfel a constituit res judecata.

83. La fel, în cauzele Bacev contra fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, Kemp contra Luxemburgului, Diaz Ochoa contra Spaniei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

84. În această consecvență, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs depusă de Victoria Bolgari și reprezentantul acesteia, avocatul Lilian Timotin, împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, din motiv că a fost depusă cu omiterea evidentă a termenului legal prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

85. În conformitate cu art. 433 alin. (1) lit. b) și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibilă cererea de recurs depusă de Victoria Bolgari și reprezentantul acesteia, avocatul Lilian Timotin.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Oxana Parfeni